

This is a self-archived version of the original publication.

The self-archived version is a final draft of the original publication.

To cite this, use the original publication:

Hirard, T. & Sevonius-Male, M. 2023. Miksi teemme englanninkielistä korkeakouluopinnoista saavutettavia ja tarkoituksenmukaisia maahanmuuttajille? Talk-verkkolehti, Puheenvuoroja / Comments 20.3.2023.

Link to the original publication: <https://talk.turkuamk.fi/puheenvuoroja/miksi-teemme-englanninkielisista-korkeakouluopinnoista-saavutettavia-ja-tarkoituksenmukaisia-maahanmuuttajille/>

All material supplied via Turku UAS self-archived publications collection in Theseus repository is protected by copyright laws. Use of all or part of any of the repository collections is permitted only for personal non-commercial, research or educational purposes in digital and print form. You must obtain permission for any other use.

Miksi teemme englanninkielisistä korkeakouluopinnoista saavutettavia ja tarkoituksenmukaisia maahanmuuttajille?

20.03.2023

Kirjoittajat

Tiina Hirard lehtori, Turun ammattikorkeakoulu

Mia Sevonius-Male maahanmuuttajatyön asiantuntija, Karelia-ammattikorkeakoulu

Jo lähes kymmenen viime vuoden ajan Suomen väestön kasvu on ollut ainoastaan maahanmuuton varassa. Lisäksi nopeasti vanheneva väestönrakenne ja työikäisen väestön väheneminen kasvattavat muualta tulleiden työntekijöiden tarvetta. Samalla yhteiskunnan ja hyvinvoinnin kehittyminen edellyttävät osaamistason nousua, ja Suomella on OECD-maista suurin pula korkeakoulutetuista työntekijöistä.

Osaajatarpeeseen vastaamiseksi valtioneuvoston koulutuspoliittisessa selonteossa on linjattu, että korkeakoulujen tulee kasvattaa uusien ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrä nykyisestä kolminkertaiseksi vuoteen 2030 mennessä. Ei kuitenkaan riitä, että Suomeen muuttaa lisää kansainvälisiä opiskelijoita, jos he eivät pysty etenemään tarkoituksenmukaiseen koulutukseen tai työelämään.

Pitovoimalla on tärkeä rooli osaajapulaan vastaamisessa. Osaajien Suomeen houkuttelun lisäksi on siis tärkeää, että Suomessa saadaan entistä paremmin käyttöön myös jo Suomessa asuvien maahanmuuttajien osaaminen.

Maahanmuuttajat ja maahanmuuttajataustaiset on tunnistettu aliedustetuksi ryhmäksi korkeakoulutuksessa, sillä 18–24-vuotiaiden maahanmuuttotaustaisten henkilöiden osuus uusista korkeakouluopiskelijoista on vain puolet heidän osuudestaan koko väestöstä. Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen teettämässä raportissa nostetaankin esiin, että maahanmuuttajataustaisten korkeakouluopintoihin eteneminen on vaikeampaa kuin suomalaistaustaisilla.

Maahan muuttaneilla ei ole yhdenvertaisia mahdollisuuksia menestyä esimerkiksi korkeakoulujen valintakokeissa verrattuna niihin hakijoihin, jotka ovat opiskelleet suomalaisessa koulutusjärjestelmässä ja jotka voivat tehdä valintakokeen omalla äidinkielellään.

Korkeakoulujen onkin tärkeää omaksua käytäntöjä, joilla voidaan vaikuttaa aliedustettujen ryhmien mahdollisuuksiin edetä korkeakoulutukseen ja heidän menestymiseensä opinnoissa.

Yhtenä toimenpiteenä ja osana kansainvälistymisen edistämistä monessa korkeakoulussa on käynnistetty tai ollaan käynnistämässä entistä enemmän englanninkielisiä tutkintokoulutuksia. Niiden rinnalle on kuitenkin tarpeen kehittää myös ei-tutkintoon johtavia koulutuksia, jotka on suunnattu erityisesti maahanmuuttajakohderyhmälle, ja jotka lisäävät korkeakoulutuksen saavutettavuutta ja tukevat siirtymiä tutkinto-opintoihin.

Korkeakouluopintoihin valmentava koulutus tukee etenemistä tutkinto-opintoihin

Useat suomalaiset ammattikorkeakoulut ovat järjestäneet jo vuosien ajan maahanmuuttajille suunnattua korkeakouluopintoihin valmentavaa koulutusta, jolle on laadittu ammattikorkeakoulujen yhteistyönä kansalliset opetussuunnitelmasuosituksset. Lisäksi valmentavalle koulutukselle on määritelty yhtenäiset suositukset hakukelpoisuudesta ja hakumenettelystä.

Valmentavassa koulutuksessa painotetaan erityisesti kielitaidon vahvistumista, mikä puolestaan tukee sekä sisäänpääsyä korkeakouluopintoihin että opinnoissa menestymistä. Tähän saakka valmentavaa koulutusta on järjestetty ainoastaan suomenkielisenä, ja tavoitteena on ollut, että koulutus tukee siirtymiä nimenomaan suomenkielisiin tutkinto-opintoihin. Käytännössä näin on myös käynyt, sillä monet ammattikorkeakoulujen suomenkielisisä koulutuksissa opiskelevista maahanmuuttajista ovat edenneet tutkinto-opintoihin suoritettuaan ensin valmentavan koulutuksen.

Tulevaisuudessa korkeakoulutukseen pääsyä halutaan tukea myös niiden Suomeen muuttaneiden kohdalla, joiden suomen kielen taito on vasta kehittymässä, ja joiden tavoitteena on sen vuoksi hakeutua englanninkielisiin tutkinto-opintoihin.

Tähän tarpeeseen vastataan Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamassa [**PrepProg-hankkeessa**](#) (2022–2024), jossa kehitetään vieraskielistä korkeakouluopintoihin valmentavaa koulutusta.

Vieraskielisessä valmentavassa koulutuksessa painotetaan kieliopintoja ja pyritään kehittämään muiden opiskeluvalmiuksien ohella nimenomaan akateemista englannin kielen taitoa. Jos henkilön tavoitteena on hakeutua englanninkielisiin korkeakouluopintoihin, kielitaidon vahvistamisella on keskeinen rooli, koska läheskään kaikki maahanmuuttajat eivät puhu englantia äidinkielenään tai vahvimpana vieraana kielenään.

Esimerkiksi vuonna 2021 suurimpia Suomessa asuvia ulkomaan kansalaisuusryhmiä olivat Viron, Venäjän ja Irakin kansalaiset. On oletettavaa, että valtaosalla heistä ei ole yhtä hyvä englannin kielen taito kuin esimerkiksi suomalaisen koulutusjärjestelmän läpi käyneillä.

Kielitaidon lisäksi myös muut opiskeluun tarvittavat valmiudet ja opetukseen liittyvät käytänteet ovat erilaisia eri maissa. On tärkeää tehdä selväksi, mitä taitoja

korkeakouluopiskelijoilta vaaditaan Suomessa, sekä tukea opiskeluun tarvittavien taitojen kehittämisessä.

Englanninkielistä valmentavaa koulutusta pilotoidaan valtakunnallisesti

PrepProg-hankkeessa kehitetään englanninkielistä valmentavaa koulutusta yhteensä yhdeksän ammattikorkeakoulun voimin. Karelia-ammattikorkeakoulun hallinnoiman hankkeen muita toteuttajia ovat

- Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Xamk,
- LAB-ammattikorkeakoulu,
- Metropolia Ammattikorkeakoulu,
- Oulun ammattikorkeakoulu,
- Savonia-ammattikorkeakoulu,
- Tampereen ammattikorkeakoulu,
- Turun ammattikorkeakoulu ja
- Yrkeshögskolan Arcada.

Lukuvuonna 2023–2024 PrepProg-hankkeen kumppanikorkeakoulut järjestävät englanninkielisen valmentavan koulutuksen valtakunnallisen yhteistoteutuksen. Koulutuksen haku toteutetaan keväällä 2023, ja tarjolla on yhteensä 100 opiskelupaikkaa. Koulutuksen voi suorittaa joko alapainotteisessa sosiaali- ja terveystieteiden, tekniikan tai liiketalouden toteutuksessa tai monialaisessa toteutuksessa. Koulutus toteutetaan verkossa, jotta osallistuminen on mahdollista eri puolilta Suomea asuinpaikasta riippumatta.

Valtakunnallisen pilottitoteutuksen kohderyhmänä ovat opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituspäätöksen mukaisesti Ukrainasta paenneet tilapäistä suojelua saavat henkilöt. Tavoitteena on edistää heidän osallisuuttaan ja integraatiotaan sekä henkilökohtaisia koulutus- ja työllisyyspolkujaan. Koulutuksessa voidaan käyttää tarpeen mukaan opetuksen ja ohjauksen tukikielenä ukrainaa, venäjää, suomea ja/tai ruotsia.

Valtakunnallisessa yhteistoteutuksessa pilotoidaan PrepProg-hankkeessa laadittavia opetussuunnitelma- ja valintamenettelysuosituksia. Niiden avulla pyritään rakentamaan englanninkieliselle valmentavalle koulutukselle yhteinen malli toteutettavaksi suomalaisissa ammattikorkeakouluissa. Kumppanikorkeakoulujen yhteisenä tavoitteena on, että hankkeen jälkeen englanninkielinen valmentava koulutus vakiinnutetaan osaksi korkeakoulujen opintotarjontaa ja että se on tarjolla tilapäistä suojelua saavien lisäksi laajasti myös muille Suomeen muuttaneille.

Edistävätkö englanninkieliset opinnot kotoutumista Suomeen?

On luonnollista, että monet maahanmuuttajat pyrkivät aloittamaan opinnot suomalaisessa korkeakoulussa englanniksi, jos suomen kielen taito ei ole vielä riittävä suomenkieliseen tutkintokoulutukseen. Esimerkiksi Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen teettämän selvityksen mukaan ja selvitykseen sisältyneiden opiskelija- ja henkilöstötapaamisten perusteella opiskeleminen englanniksi ei välttämättä kuitenkaan edesauta opiskelijoiden integroitumista suomalaiseen työelämään.

Pahimmassa tapauksessa maahanmuuttajille suunnattujen englanninkielisten koulutusten edut jäävät kokonaan saavuttamatta, jos kotoutuminen suomalaiseen yhteiskuntaan ei onnistukaan opintojen aikana tai niiden jälkeen. Yhtenä keskeisenä tekijänä suomalaiseen yhteiskuntaan asettumisessa nähdään kotimaisten kielten taito, mutta moni englanninkielisessä koulutuksessa opiskeleva havahtuu suomen tai ruotsin kielen osaamisen tärkeyteen vasta valmistuttuaan ja todettuaan, ettei löydäkään työpaikkaa. Suomessa on edelleen tarjolla vain vähän sellaisia työpaikkoja, joissa ei edellytetä edes jonkintasoista suomen kielen taitoa.

Kun englanninkielisiä tutkintokoulutuksia tarkastellaan suomen kielen oppimisen näkökulmasta, on selvää, että riittävän ammatillisen suomen kielen taidon saavuttaminen opintojen aikana on haasteellista. Varsinkin silloin, jos kielitaitoa lähdetään kehittämään vasta opintojen loppuvaiheessa, on lähes mahdotonta saavuttaa työelämässä tarvittavaa kielitaitoa opiskeluaikana.

Voidaankin kysyä, tukevatko englanninkielinen valmentava koulutus ja tutkinto-opinnot henkilön kotoutumista Suomeen. Vai olisiko maahan muuttaneen parempi keskittyä ensin muutaman vuoden ajan suomen kielen opiskeluun ja suorittaa sitten korkeakouluopintonsa suomeksi?

Vai voisivatko työyhteisöt toimia kielitietoisesti mahdollistaen työskentelyn jo kielen oppimisen alkuvaiheessa ja kielitaidon kehittymisen muun ammatillisen osaamisen rinnalla?

Kielen oppiminen on joka tapauksessa hidas, vuosia kestävä prosessi. Jotta maahanmuuttaja pääsisi valmistautumaan tuleviin korkeakouluopintoihinsa mahdollisimman nopeasti, vaikka heti Suomeen saavuttuaan, on tärkeää tarjota valmentavaa koulutusta myös englanniksi. Näin ne maahanmuuttajat, jotka osaavat jo riittävästi englantia, pääsevät nopeasti osaksi korkeakoulu-yhteisöä ja eteenpäin koulutuspolullaan, vaikka eivät vielä pystyisikään opiskelemaan suomeksi.

Korkeakouluissa on panostettava kieliopintoihin ja kokonaisvaltaiseen ohjaukseen

Jotta myös englanninkieliset koulutuspolut edistäisivät kotoutumista Suomeen, on tärkeää, että opintoihin sisällytetään myös kotimaisten kielten opintoja sekä tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta. Vieraskielisen valmentavan koulutuksen opetussuunnitelmaan kuuluu opiskelijan valinnan mukaan joko suomen tai ruotsin kielen opintoja. Tavoitteena on mahdollistaa kotimaisten kielten opiskelu eri kielitaitotasoilla, niin että tarjolla on alkeistason opetuksen lisäksi myös edistyneemmän tason kieliopintoja.

Suomen tai ruotsin kielen oppimista on tärkeää tukea myös valmentavan koulutuksen jälkeisissä tutkinto-opinnoissa. Englanninkielisten tutkintokoulutusten lisääntyessä entisestään korkeakouluilta vaaditaan erityistä panostusta paitsi kielten opintojen järjestämiseen myös kieliopintoihin liittyvään ohjaukseen.

On lisättävä niin opiskelijoiden kuin ohjaustyötä tekevän henkilöstönkin tietoisuutta kotimaisten kielten merkityksestä esimerkiksi työllistymisessä, ja tuotava kieliopinnot vahvasti osaksi henkilökohtaisia opiskelusuunnitelmia.

Kieliopintojen lisäksi englanninkielisissä koulutuksissa tarvitaan tukea myös suomalaisen korkeakoulutuksen toimintatapoihin ja työelämään tutustumisessa. Suomeen muuttaneiden opiskelijoiden ohjauksen tarve on suuri opintojen alussa, mutta jatkuu läpi koko koulutuspolun. Jo vieraskieliseen valmentavaan koulutukseen sisältyy opinto- ja uraohjausta, ja tutkinto-opintojen aikana on tärkeää tukea opiskelijoita esimerkiksi harjoittelupaikkojen etsimisessä ja niihin hakemisessa. Maahan muuttaneilla on usein vähemmän työelämäverkostoja, ja niiden muodostaminen voi olla vaikeampaa kuin kantaväestöllä.

Valmentavan koulutuksen keskeinen tehtävä on paitsi kehittää opiskelijoiden osaamista ja opiskeluvalmiuksia, myös lisätä heidän tietoisuuttaan erilaisista opiskelumahdollisuuksista korkeakouluissa ja tukea esimerkiksi tutkintokoulutusten hakuprosesseissa. Englanninkielisen valmentavan koulutuksen kautta yhä useampi maahanmuuttaja pääsee aloittamaan omaa korkeakoulupolkuun Suomessa sekä sitä kautta siirtymään työelämään ja asiantuntijatehtäviin.

Lähteet

Asikainen-Kunnari, T., Heikkilä, K. & Komppa, J. 2022. Korkeakoulujen kansainvälisille tutkinto-opiskelijoille ja kansainväliselle henkilökunnalle tarjottava kotimaisten kielten opetuksen ja oppimisen tuki – opintohallinnon näkökulma. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 13(2). Saatavissa: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2022/korkeakoulujen-kansainvalisille-tutkinto-opiskelijoille->

ja-kansainväliselle-henkilökunnalle-tarjottava-kotimaisten-kielten-opetuksen-ja-oppimisen-tuki-opintohallinnon-nakokulma

Airas, M., Delahunty, D., Laitinen, M., Saarilampi, M-L., Sarparanta, T., Shemsedini, G., Stenberg, H., Vuori, H. & Väättäin, H. 2019. Taustalla on väliä – Ulkomaalaiset opiskelijat korkeakoulupolulla. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Julkaisut 22:19.

Saatavissa https://karvi.fi/wp-content/uploads/2019/11/KARVI_2219-2.pdf

Mustonen, A. & Tuisku, S. 2019. Mihin tähtäät, nursing-ohjelma? Kieli, koulutus ja yhteiskunta, 10(1). Saatavissa <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-helmikuu-2019/mihin-tahtaat-nursing-ohjelma>

Stenberg, H., Hirard, T., Autero, M. & Korpela, E. (toim.) 2019. Korkeakouluvalmiuksia

maahanmuuttajille – hyvät käytänteet ja suositukset valmentavaan koulutukseen. Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisuja. Taito-sarja 41.

Saatavissa <https://www.theseus.fi/handle/10024/265054>

Tilastokeskus 2020. Muuttoliike. Liitekuvio 3, Väkiluvun lisäys, syntyneiden enemmitys ja nettomaahanmuutto 1975–2020.

Saatavissa https://www.stat.fi/til/muutl/2020/muutl_2020_2021-05-12_kuv_003_fi.html

Tilastokeskus 2021. Ulkomaan kansalaiset.

Saatavissa <https://www.tilastokeskus.fi/tup/maahanmuutto/maahanmuuttajat-vaestossa/ulkomaan-kansalaiset.html>

Valtioneuvosto 2021a. Koulutus- ja työperäisen maahanmuuton tiekartta 2035.

Valtioneuvoston julkaisuja 2021:74.

Saatavissa https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163408/VN_2021_74.pdf

Valtioneuvosto 2021b. Valtioneuvoston koulutuspoliittinen selonteko. Valtioneuvoston julkaisuja 2021:24. Saatavissa

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162995>

Väisänen, T., Sevonius-Male, M., Hiltunen, L. & Jarovaja, A. 2022. Suomenkielisissä koulutuksissa opiskelevat vieraskieliset tarvitsevat ja saavat tukea.

Saatavissa <https://www.karelia.fi/2022/11/suomenkielisissa-koulutuksissa-opiskelevat-vieraskieliset-tarvitsevat-ja-saavat-tukea/>

Kuva: Karelia-amk / Markkinointitoimisto Tovari Oy

PrepProg-hanke on osa Turun ammattikorkeakoulun **Käytäntölähtöinen pedagogiikka** - tutkimusryhmän toimintaa.